

NR 4 2020

Luckoslantén

TIDNINGEN OM
PENGAR & SPARANDE
FRÅN SWEDBANK &
SPARBANKERNA
ÅRSKURS 4-6

DAVID SUNDIN
har lego för
70 000 kronor

Wow
Rekord i tasstrick!

AMANDA
SPEXAR LOSS

Elias

LÄRARHANDLEDNING

...LITET GALET!"

LÄRARHANDLEDNING till Lyckoslanten NR 04 2020

LYCKOSLANTEN riktar sig till barn i årskurs 4–6. Den handlar om ekonomi, entreprenörskap och engagemang och svarar på frågor som till exempel: Vad är privatekonomi? Hur når jag mina drömmar? Vad vill jag förändra i mitt liv och i samhället?

FÖR ATT UNDERLÄTTA för dig som lärare att jobba vidare med Lyckoslanten har vi tagit fram idéer till roliga och lärorika lektioner att använda i din undervisning utifrån tidningens artiklar. Uppgifterna utgår från läroplanens syften och kunskapskrav samt syftar till att stärka entreprenörskapet i skolan.

”En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja till att pröva egna idéer och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar ett förhållnings-sätt som främjar entreprenörskap.”

”Entreprenörskap i skolan är ett pedagogiskt förhållningssätt i klassrummet. Arbetsformerna stimulerar fantasi och skapande. Inre drivkrafter och motivation är viktigt för det entreprenöriella lärandet i alla åldrar, från förskola till vuxen-utbildning. Centralt är att sätta det eleverna gör i ett sammanhang och se till helheten. Ämnesövergripande tematiska arbetssätt där elever tar ansvar för sitt lärande och där resultatet kan vara till nytta utanför skolan är karaktäristiskt. Samarbete med aktörer utanför skolan gör skolarbetet mer verklighetsanknutet.”

OM ENTREPRENÖRSKAP FRÅN SKOLVERKET

I DET HÄR KOMPENDIET finns några färdiga lektionstips som du kan göra med din klass. Eleverna kan även själva arbeta med frågeformuläret som finns på sidan 22 inne i tidningen. Frågorna bygger på Lyckoslantens innehåll. I vissa fall hittas svaren på tidningssidorna – andra frågor kräver egen efterforskning. Facit finns upp och ner på sidan 24.

VI HOPPAS att ni tycker att Lyckoslanten är ett kul och värdefullt inslag i skolvardagen. Lärarhandledningen finns även som pdf på www.lyckoslanten.se.

TILL SIST: Vi skickar ut tidningen till alla skolor med undervisning i årskurs 4-6 som finns med i Skolverkets register. Antalet tidningar till varje skola baseras på Skolverkets register. Om du vill beställa fler eller färre tidningar, ändra adress eller något annat distributionsrelaterat: maila till lyckoslanten@vi.se. Ett antal lärarhandledningar skickas till alla skolor som får tidningen. Behöver din skola fler lärarhandledningar finns den som pdf att läsa eller skriva ut på www.lyckoslanten.se

NI ÄR ALLTID VÄLKOMNA att höra av er till oss på lyckoslanten@vi.se med idéer, synpunkter och frågor! Och du, kika gärna in på vår webbsida: www.lyckoslanten.se!

1. VARFÖR ANVÄNDER VI DIGITALA MEDIER?

Bygger på artikeln *Även jag har mobilregler* på sidorna 4–7

ÄMNE: Samhällskunskap

SYFTE: Analysera och kritiskt granska lokala, nationella och globala samhällsfrågor ur olika perspektiv.

CENTRALT INNEHÅLL: Digitaliseringens betydelse för individen, till exempel ökade möjligheter till kommunikation och elektronisk handel. Hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.

ÖVNING: Läs artikeln *Även jag har mobilregler* tillsammans med dina elever och låt dem sedan samtala i mindre grupper utifrån följande punkter:

- Varför tror ni att det har blivit så stort med sociala medier?
- Hur kommer det sig att man vågar säga saker på sociala medier som man kanske inte skulle göra ansikte till ansikte?

- Tror ni att det är bra att begränsa sitt användande av sociala medier – och i så fall varför? Låt grupperna få berätta vad de har pratat om för resten av klassen.

Vilka anledningar kan det finnas för att vi använder oss av sociala medier? Skriv elevernas tankar på tavlan som en mind-mapp. Nedan har du punkter som du kan fylla på med om inte det tas upp.

- Vi känner ett behov av att beskriva oss själva för andra.
- Vi känner oss ensamma.
- Det får oss att känna samhörighet.
- Vi känner oss mer involverade i det som sker i världen.
- Hålla kontakt med folk man annars inte skulle ha kontakt med.
- Det ger oss underhållning.
- Vi läser nyheter.

Förslagsvis kan ni jobba vidare på samma sätt, fast med frågeställningen om hur man bör uppföra sig i sociala medier.

2. LIVRÄDDANDE FÖRSTA HJÄLP

Bygger på artikeln *Jag räddade livet på mamma* på sidorna 10–11

ÄMNE: Idrott och hälsa

SYFTE: Förebygga risker vid fysisk aktivitet samt hantera nödsituationer på land och i vatten. Elever som regelbundet får prova och öva på olika hjälpinsatser har en grund att stå på om och när de behöver ingripa.

Att prata om, och öva på, hur man bör hantera olika typer av krisituationer kan bidra till att eleverna lär sig att rädda liv, men också hur man kan agera för att minska lidandet och skadeeffekten hos den som råkat ut för olycka eller sjukdom.

Ytterligare motiv för att arbeta med den här typen av frågor är att utveckla ett säkerhetstänkande.

Att handgripligt lära sig hjälpa andra och träna detta tillsammans med kamrater kan dessutom stärka elevernas självkänsla.

ÖVNING: Låt eleverna läsa artikeln *Jag räddade livet på mamma*.

Titta förslagsvis på filmen *Tillsammans räddar vi liv* och diskutera i grupp med eleverna:

- Vilka kan drabbas av hjärtstillestånd?
- Varför är det viktigt att ingripa på en gång?
- Varför ska man larma och starta HLR på en gång?
- Hur tror ni att det skulle kännas att se någon få hjärtstillestånd?
- Har du någon gång varit med om något liknande?

Samtala sedan om nedanstående fakta:

- För att få blodet att cirkulera i samband med ett hjärtstopp gör man bröstkompressioner med en takt av 100–120/minut och med ett djup av 5–6 centimeter.
 - Man ger 30 kompressioner följt av 2 inblåsningar och därefter ytterligare 30 kompressioner osv.
 - Man kan andas åt varandra.
 - Blås tills bröstkorgen höjer sig.
 - Samspelet mellan lungor, hjärta, hjärna.
- Om ni har en MiniAnne-docka kan du visa och även låta eleverna prova.

LÄNK: Information från HLR-rådet:

<https://vimeo.com/293897686> (Tillsammans räddar vi liv)

GÄSTKRÖNIKAN

Låt dina elever skriva krönikor till Lyckoslanten!

KOPPLING TILL LÄROPLANEN:

"Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt tal- och skriftspråk så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften."

"Undervisningen ska bidra till att stärka elevernas medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleverna får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för andra människor. Därigenom ska eleverna ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket."

ÄMNE: Svenska.

Läsarna får hjälpa oss att skapa innehållet i tidningen. Vill dina elever skicka in krönikor? Alla klasser som vill är välkomna att skicka in komplett material till oss på lyckoslanten@vi.se. Vi väljer ut en text som publiceras i Lyckoslanten.

NÅGRA EXEMPEL PÅ ÄMNET:

Sopsortera bättre

Våga säga ifrån!

Varför får jag inte ha mössa inomhus?

Sluta klaga på Taylor Swift!

Mall

Här är en mall för dig/er som vill skriva en krönika. Dessa sektioner ska finnas med och anpassas till ämnet.

1. KRÖNIKA

En personlig text där skribenten utgår från sina egna erfarenheter. Ska vara tankeväckande och/eller underhållande. Vanligtvis skriver man i jag-form och har en poäng som man vill få fram och försöker få till i en rolig eller tänkvärd slutkläm.

Be eleverna att hitta ett aktuellt ämne att skriva om, eller berätta om en situation eller upplevelse.

Några tips:

- Var inte rädd för att ha åsikter eller att vara rolig. En krönika ska vara lättläst. Den får gärna vara underhållande, intressant och lite provocerande. Men inte elak mot andra, förstås.
- Var personlig. Använd dig av egna erfarenheter. "När jag skulle byta skola grät jag mig till sömns varje natt – men det gick bra sedan!" eller "Igår när jag gick till affären såg jag en tiggare. Synen gjorde mig så..."
- **VIKTIGT:** En krönika är ingen faktatext. Skolarbetet om vikingatiden kan inte vara en krönika.

Att leverera: Text på cirka 1500 tecken, inklusive blanksteg.

2. FAKTA OM SKRIBENTEN

En krönika får mer liv om man får veta lite mer om avsändaren bakom texten.

Att leverera: Faktaruta som innehåller: Namn, ålder, skola, intressen och "min/vår hälsning till Sveriges mellanstadieelever".

Vi behöver ert material senast:

18/12
2020

3. LISTA MED 3 TIPS som är relaterat till ämnet. Det kan vara tips eller en topplista. Till exempel: Till krönika om att vi inte ska slänga så mycket mat – **3 sätt att bli (kli)matsmart**. Till krönika om att vara kär i sin idol – **3 bästa låtarna med xxx**. Roligast är om tipsen inte är för lika varandra.

Att leverera: 3 tips eller liknande, med max två meningar till varje tips.

4. FOTO

Färgbild på skribenten/skribenterna. Närbild eller i halvfigur (se exempel ovan).

Att leverera: Ett högupplöst foto på författaren/författarna (det kan vara flera som skriver tillsammans).

Maila ert material (eller frågor) till: lyckoslanten@vi.se

BRA ATT TÄNKA PÅ:

FOTON Det räcker att ta bilder med en hyfsat ny smartphone eller Ipad, om ni inte vill eller kan fotografera med andra kameror. Se till att ljuset är bra och att människor tittar in i kameran. Bilder bifogas separat i mail.

TEXTER Alla texter levereras samlade i **en och samma word-fil**.

MALLFÖRSLAG FÖR KRÖNIKA:

RUBRIK Den större överskriften som lockar till läsning och berättar vad artikeln handlar om.

INLEDNING Ger en bakgrund till ämnet, ett citat, eller kanske bara börja mitt i en situation, som: "Jag står mitt i stallet och förstår ingenting. Var har Chaplin tagit vägen?"

BRÖDTEXT Krönikans största del. Själva resonerande texten.

AVSLUTNING Sammanfattning av krönikans innehåll och gärna en slutsats som kopplar ihop texten med inledningen: "Jag kommer aldrig att glömma Chaplin."

3. SKRIV EN ARGUMENTERANDE TEXT

Bygger på krönikan *Rädda haven* på sidan 21

SYFTE: Formulera sig – och kommunicera – i tal och skrift.

CENTRALT INNEHÅLL: Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.

ÖVNING: Prata med eleverna om ingredienserna till en argumenterande text genom att gå igenom punkterna nedan. Skriv gärna upp dem på tavlan.

Rubrik

Börja med en rubrik som väcker nyfikenhet inför din argumenterande text. Rubriken kan vara en fråga eller ett påstående. Den kan avslöja vad du tänker argumentera för, men det är inget måste. Man kan alltid byta titel när du har skrivit klart om du kommer på en bättre.

Tes

Presentera din argumenterande text med en tes där du berättar din åsikt. Tänk på att tesen ska vara lätt att förstå och innehålla argument för din åsikt.

Argument

Gör ett nytt stycke för varje nytt argument. Bygg

samman stycken och argument med resonerande ord och uttryck som: för det första, för det andra, dessutom, därför att, även, dock, å andra sidan, slutligen och till sist. Presentera motargument som du bemöter med fakta eller exempel.

Fakta och exempel

Bygg dina argument på fakta och exempel. Var sparsam med värdeladdade ord, faktatermer och undvik personangrepp.

Sammanfattning

Avsluta din argumenterande text med en sammanfattning och minst en lösning på problemet.

Titta på filmen om hur man skriver en argumenterande text (se länk nedan).

Läs artikeln *Rädda haven* tillsammans och prata om den uppfyller kriterierna för en argumenterande text.

Låt sedan eleverna välja ämnen och skriva egna argumenterande texter. Läs och presentera för varandra.

Skicka gärna in era bidrag till Lyckoslanten! Mer om hur ni gör ser du längre fram i lärarhandledningen.

LÄNK: <https://www.youtube.com/watch?v=FMdn-NI3APgU> ("Argumenterande text")

ÖVERGRIPANDE LÄROPLANSKOPPLING

”Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja till att pröva egna idéer och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar ett förhållningssätt som främjar entreprenörskap.”

”Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor.”

”Eleverna tar personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö, kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt sätt.”

Lyckoslantens lärarhandledning

görs av

CHRIS QWIST

som är lärare, specialpedagog och läromedelskonsulent.

